

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 29 grudnia 2020 r.

ZP-NKWR.431.2.46.2020.HB

Pani
Anna Weneny
Kierownik
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Bolesławcu z siedzibą w Kruszyńcu

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

W dniach 29 i 30 września 2020 r. na podstawie art. 186 pkt 3 lit. a ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. 2020 r. poz. 821) zwanej dalej „ustawą”, kontrolerzy Honorata Borowiec – starszy inspektor wojewódzki oraz Piotr Szafarowicz – główny specjalista z Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu przeprowadzili zdalnie kontrolę kompleksową w trybie zwykłym w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Bolesławcu z siedzibą w Kruszyńcu, zwanym w dalszej części niniejszego wystąpienia „Ośrodkiem”.

Przedmiotem kontroli była ocena organizacji systemu pracy z rodziną w gminie oraz zgodności zatrudnienia z wymaganymi kwalifikacjami pracowników Ośrodka realizujących zadania wynikające z ustawy w okresie od 1 września 2019 r. do dnia 29 września 2020 r. Kontrolę przeprowadzono zgodnie z zatwierdzonym w dniu 16 czerwca 2020 r. przez Wicewojewodę Dolnośląskiego Planem Kontroli na II półrocze 2020 r.

W okresie objętym kontrolą funkcję Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bolesławcu z siedzibą w Kruszyńcu pełniła Pani Anna Weneny, odpowiedzialna za realizację zadań w obszarach podlegających ocenie. W wyniku przeprowadzonej w Ośrodku kontroli wydaje się ocenę pozytywną, a jej uzasadnieniem jest ustalony stan faktyczny i prawny.

Postępowanie kontrolne przeprowadzono na podstawie dokumentacji potwierdzającej realizację zadań z zakresu organizacji systemu pracy z rodziną, aktów prawa miejscowego, dokumentacji z akt osobowych potwierdzającej kwalifikacje zawodowe i zatrudnienie pracowników oraz oświadczeń złożonych przez kierownika Ośrodka.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bolesławcu z siedzibą w Kruszynie jest jednostką organizacyjną i budżetową Gminy Bolesławiec. Bieżącą działalność Ośrodka reguluje Statut nadany uchwałą nr XII/104/2016 Rady Gminy Bolesławiec z dnia 24 marca 2016 r., w którym ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wskazano, m.in. jako podstawę realizowanych przez Ośrodek zadań. Zgodnie z § 6 Statutu kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bolesławcu zarządzeniem nr 2/16 z dnia 26 marca 2016 r. nadał jednostce Regulamin organizacyjny. W części II Regulaminu określono strukturę organizacyjną Ośrodka, w której wyodrębniono stanowisko asystenta rodziny (*dowód: akta kontroli, str. 13-24*).

Zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy, do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3 – letnich gminnych programów wspierania rodziny. W okresie objętym kontrolą w Gminie Bolesławiec obowiązywał Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2017 – 2019 przyjęty uchwałą Rady Gminy Bolesławiec z dnia 22 marca 2017 r. oraz Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2020 – 2022 uchwalony przez Radę Gminy Bolesławiec w dniu 5 lutego 2020 r. (uchwała nr XIV/160/20). W obydwu dokumentach wskazano takie same cele główne i zadania służące do ich realizacji:

- 1) Zapobieganie powstawania sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących:
 - monitoring sytuacji rodzin zagrożonych dysfunkcjami / rodzin dysfunkcyjnych oraz analiza zjawisk rodzących potrzebę ubiegania się o pomoc;
 - współpraca z kuratorami sądowymi, policją, szkołami, placówkami wsparcia dziennego, świetlicami środowiskowymi w celu wypracowania wspólnych działań profilaktycznych;
 - praca socjalna polegająca na wzmacnianiu lub odzyskiwaniu przez rodzinę zdolności do pełnienia prawidłowych funkcji w społeczeństwie;
 - motywowanie członków rodziny do podejmowania działań na rzecz niwelowania własnych dysfunkcji np. poprzez podjęcie terapii, leczenia uzależnień, terapii dla ofiar i sprawców przemocy domowej;
 - dążenie do reintegracji rodzin poprzez pomoc rodzinie, z której dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej w odbudowaniu odpowiedniego środowiska

wychowawczego z poprawnymi relacjami i rolami, pozwalającymi na powrót dzieci do rodziny naturalnej;

- w zależności od zdiagnozowanych potrzeb – zapewnienie opieki rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych przez asystenta rodziny.

2) Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka:

- zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej ubogim rodzinom;
- objęcie dożywianiem wszystkich potrzebujących dzieci;
- monitorowanie sytuacji zdrowotnej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych;
- objęcie rodzin dysfunkcyjnych profesjonalną pomocą;
- zabezpieczenie środków na pobyt dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo – wychowawczej, pogotowiu rodzinnym.

3) Poprawa jakości opieki sprawowanej przez rodziców biologicznych:

- szczegółowe i wieloaspektowe rozpoznanie sytuacji rodziny przeżywającej trudności;
- kierowanie osób uzależnionych na leczenie;
- włączenie zespołu interdyscyplinarnego w rozwiązywanie problemu przemocy w rodzinie;
- udzielanie rodzinom pomocy finansowej i rzeczowej (w formie żywności, odzieży);
- przydzielenie rodzinom asystenta rodziny;
- udział pracowników socjalnych i asystentów rodziny w szkoleniach dotyczących pracy z rodziną.

Programy skierowano do rodzin zamieszkałych na terenie Gminy Bolesławiec, przeżywających trudności w sferze opiekuńczo – wychowawczej oraz rodzin, z których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej. Realizatorem Programu był Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bolesławcu przy udziale m. in. Urzędu Gminy, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, placówek oświatowych, placówek ochrony zdrowia, Policji oraz kuratorów sądowych. Określono zasady monitoringu i ewaluacji oraz źródła finansowania. Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bolesławcu przedłożyła „Sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za rok 2019 r.” oraz informację podsumowującą wszystkie podejmowane w tym zakresie działania, potwierdzając tym realizację zadań zawartych w Gminnym Programie Wspierania Rodziny na lata 2017 – 2019 (*dowód: akta kontroli str. 25-67*).

Zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy, za organizację i prowadzenie pracy z rodziną odpowiedzialna jest gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania. Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bolesławcu oświadczył, że ramach konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych mogły korzystać ze wsparcia i pomocy pracowników socjalnych Ośrodka oraz asystenta rodziny, którzy kierowali rodziny w zależności od potrzeb i sygnalizowanych trudności do odpowiednich instytucji, np.:

- Starostwa Powiatowego w Bolesławcu, gdzie dostępna była nieodpłatna pomoc prawna od poniedziałku do piątku w godzinach od 10:00 do 14:00 oraz pomoc psychologiczna;
- Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Bolesławcu przy ul. Tyrankiewiczów;
- Gabinetu Psychologicznego w Bolesławcu przy ul. Warszawskiej 1/3;
- Ośrodka Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży na terenie Wojewódzkiego Szpitala dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Bolesławcu przy al. Tysiąclecia;
- Poradni Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Bolesławcu przy al. Tysiąclecia;
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy Bolesławiec w Kruszynie przy ul. Kasztanowej 1a.

Z uwagi na brak zainteresowania ze strony środowiska lokalnego nie były organizowane grupy wsparcia lub grupy samopomocowe. Członkom rodzin z problemem alkoholowym proponowano udział w Grupie Wsparcia Współuzależnionych w Bolesławcu działającej przy ul. Chrobrego 6/11.

Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bolesławcu oświadczył, że w okresie objętym kontrolą nie było potrzeby zapewnienia rodzinom z problemem w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej wsparcia w formie mediacji lub terapii. W sytuacji konieczności uruchomienia takiej pomocy Gmina będzie się posilkować wsparciem specjalistów z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Bolesławcu oraz z Sądu Rejonowego w Bolesławcu. W okresie objętym kontrolą, żadna rodzina nie złożyła wniosku o udzielenie pomocy w postaci usług opiekuńczych i specjalistycznych (*dowód: akta kontroli str. 331-332*).

W okresie objętym kontrolą w Ośrodku na stanowisku asystenta rodziny (1 etat) były zatrudnione 3 osoby w następujących po sobie okresach, ostatnie zatrudnienie od 4 listopada 2011 r. na zastępstwo. Praca asystenta nie była łączona z obowiązkami pracownika

socjalnego na terenie gminy, jak również asystent nie prowadził postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę, co zgodne jest z art. 17 ust. 2 – 4 ustawy.

Na dzień kontroli asystent prowadził pracę z 9 rodzinami i obejmował opieką m. in. rodziny wielodzietne, rodziny dotknięte problemem alkoholowym oraz z dysfunkcją opiekuńczo – wychowawczą, zagrożone umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej.

Na podstawie losowo wybranych akt zawierających dokumentację pracy asystenta z rodziną, dokonano oceny prawidłowości i zgodności prowadzonych zadań z wymogami określonymi w ustawie i stwierdzono:

- a) zgodnie z art. 11 ust. 1 ustawy, pracownik socjalny przeprowadzał wywiad środowiskowy w przypadku, gdy Ośrodek podjął informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych;
- b) zgodnie z art. 11 ust. 2 i 3 ustawy, pracownik socjalny po dokonaniu analizy sytuacji rodziny występował do kierownika Ośrodka z wnioskiem o przydzielenie jej asystenta;
- c) zgodnie z art. 11 ust. 4 ustawy, kierownik Ośrodka niezwłocznie wyrażał zgodę na przydzielenie rodzinie asystenta;
- d) zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy, rodzina podpisywała zgodę na podjęcie współpracy z asystentem na druku wewnętrznym,
- e) z chwilą podjęcia pracy z rodziną, asystent zbierał dane i informacje w celu wstępnej analizy sytuacji rodziny i przygotowania planu pracy z rodziną;
- f) zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 1 ustawy, asystent dla każdej rodziny opracowywał i realizował plan pracy z rodziną. Dokument obejmował zakres realizowanych zadań, terminy na ich wykonanie oraz przewidywane efekty, podpisywany był przez asystenta, członków rodziny i pracownika socjalnego; w dwóch przypadkach odnotowano brak podpisu członka rodziny z uwagi na utrudnioną współpracę z rodziną, spowodowaną m. in. pojawiającymi się wątpliwościami, co do woli pracy z asystentem;
- g) zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy, asystent dokonywał okresowej oceny sytuacji rodziny (nie rzadziej niż co 6 miesięcy) i przekazywał dokument do akceptacji kierownika Ośrodka; w jednym przypadku oceny nie dokonano we właściwym terminie, praca z rodziną była utrudniona z powodu stanu epidemii, a rodzina zrezygnowała ze współpracy z asystentem;
- h) w przypadku zakończenia pracy z rodziną asystent sporządzał, na druku wewnętrznym, sprawozdanie końcowe i przekazywał je do akceptacji kierownikowi Ośrodka;

i) zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 16 ustawy, funkcjonowanie każdej rodziny, z którą zakończono pracę i mieszkającej dalej na terenie gminy Bolesławiec było monitorowane przez pracowników socjalnych Ośrodka.

Asystent w związku z prowadzoną pracą z rodziną podejmował działania ukierunkowane na podnoszenie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodziców oraz budowania właściwych relacji rodzinnych, motywowanie członków rodziny do utrzymania zatrudnienia, regulacji sytuacji mieszkaniowej, pomocy w sprawach urzędowych, nabywania umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego, poprawę stanu zdrowia czy pomocy w zachowaniu i utrzymaniu abstynencji od alkoholu. W przypadku rodzin, których dzieci zostały umieszczone w instytucjonalnej pieczy zastępczej, asystent brał udział w zespołach do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka. Każdorazowy kontakt z rodziną był odnotowywany przez asystenta na druku wewnętrznym pn. „Karta wizyt, rozmów” (*dowód: akta kontroli str. 68-286,333*).

Na podstawie art. 29 i 31 ustawy, rodzina przeżywająca trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych może być objęta pomocą rodziny wspierającej, która przy współpracy asystenta rodziny, pomaga w opiece i wychowaniu dziecka, prowadzeniu gospodarstwa domowego i kształtowaniu podstawowych ról społecznych. Z rodziną wspierającą wójt zawiera umowę określającą zasady zwrotu kosztów związanych z udzielaniem pomocy. Kierownik Ośrodka oświadczył, że w okresie objętym kontrolą, nie udało się pozyskać żadnych kandydatów na rodziny wspierające (*dowód: akta kontroli str. 333-334*).

W związku z art. 176 pkt 3 lit. c ustawy kierownik Ośrodka oświadczył, że na terenie gminy Bolesławiec nie są prowadzone placówki wsparcia dziennego w rozumieniu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (*dowód: akta kontroli str. 334*).

O braku realizacji przez Gminę Bolesławiec zadania własnego w zakresie prowadzenia placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienia w nich miejsc dla dzieci, organ kontroli powiadomi Wójta odrębnym pismem.

Zgodnie z art. 176 pkt 5 i art. 191 ust. 9 i 10 ustawy, gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości 10 %, 30 % lub 50% wydatków na opiekę i wychowanie w przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka lub 10 %, 30 % lub 50% średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo – wychowawczej. Kierownik Ośrodka złożył oświadczenie, że na dzień kontroli, tj. 29 września 2020 r., 2 dzieci z gminy

Bolesławiec było umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej, natomiast 19 w rodzinnej pieczy zastępczej. Na podstawie przedłożonych not obciążeniowych stwierdzono, że gmina Bolesławiec realizowała obowiązek współfinansowania pobytu dzieci w pieczy zastępczej (*dowód: akta kontroli str. 287-306,334-335*).

Kierownik Ośrodka przedłożył sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za rok 2019, o którym mowa w art. 179 ust. 1 ustawy (*dowód: akta kontroli str. 43-48,334*).

W okresie objętym kontrolą, zadania z zakresu wspierania rodziny realizowało w Ośrodku ośmiu pracowników, w tym pięciu pracowników socjalnych i 3 osoby na stanowisku asystenta rodziny. Na podstawie potwierdzonych za zgodność z oryginałem kopii dyplomów i świadectw złożonych w aktach osobowych wyżej wymienionych osób stwierdzono, że wszyscy spełniali wymogi kwalifikacyjne określone odpowiednio w ustawie o pomocy społecznej oraz ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Dodatkowo, osoby zatrudnione na stanowisku asystenta rodziny, złożyły oświadczenia o braku ingerencji sądu w wykonywanie władzy rodzicielskiej, o braku obowiązku alimentacyjnego wynikającego z tytułu egzekucyjnego oraz braku skazania prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe (*dowód: akta kontroli str. 307-324*).

Biorąc pod uwagę obowiązek gminy wynikający z art. 176 pkt. 2 i pkt 4 lit. b ustawy o konieczności tworzenia możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny, kierownik Ośrodka przedłożył dokumenty potwierdzające udział asystentów rodziny w szkoleniach w zakresie wspierania i pracy z rodziną (*dowód: akta kontroli str. 325-330,334-335*).

Mając na względzie art. 177 ustawy, Ośrodek w okresie objętym kontrolą realizował rządowe programy z zakresu wspierania rodziny pn. „Program asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2019”. W ramach wsparcia rodzin z terenu gminy realizowano również rządowy program „Posiłek w szkole i w domu” oraz szereg programów profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, uzależnieniom, cyberprzemocy itp. (*dowód: akta kontroli str. 335*).

W wyniku przeprowadzonej kontroli kompleksowej w trybie zwykłym w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Bolesławcu z siedzibą w Kruszynie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Pouczenie

Zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego, w tym wystąpienia niezawierającego zaleceń pokontrolnych, składa się na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

.....
(przewodniczący zespołu inspektorów)

.....
(członek zespołu inspektorów)

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

.....
ZASTĘPCA DYREKTORA WYDZIAŁU
(kierownik komórki do spraw kontroli)

zespół

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 21 grudnia 2020 r.

ZP-NKWR.431.2.46.2020.HB

Pan
Andrzej Dutkowski
Wójt Gminy Bolesławiec

W wyniku przeprowadzonych czynności kontrolnych w dniach 29 – 30 września 2020 r. w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Bolesławcu z siedzibą w Kruszynie w zakresie organizacji systemu pracy z rodziną ustalono, że na terenie Gminy Bolesławiec nie jest prowadzona placówka wsparcia dziennego, pomimo obowiązku wynikającego z art. 176 pkt 3 lit. c ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. 2020 r. poz. 821).

Mając na uwadze powyższe, proszę o podjęcie stosownych działań mających na celu realizację zadań wynikających z wyżej wymienionej ustawy w zakresie zapewnienia miejsc dla dzieci w placówkach wsparcia dziennego. O podjętych działaniach i wynikach proszę powiadomić Wojewodę Dolnośląskiego.

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

Danuta Zawilla
Z-CA DYREKTORA WYDZIAŁU
Zdrowia i Polityki Społecznej

Wykonano 23.12.2020 p. 1011/20
D

